

Raadsinformatiebrief

Onderwerp

aanvraag proeftuinsubsidie Programma Aardgasvrije Wijken Mariahout

Datum

22-4-2020

Geachte leden van de Raad,

In deze RIB wordt u geïnformeerd over een subsidie-aanvraag die wij hebben ingediend bij het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken voor het aardgasvrij maken van de kern Mariahout.

Inleiding

Het College vraagt een "proeftuinsubsidie aardgasvrije wijken" aan bij het Rijksprogramma Aardgasvrije Wijken. Deze subsidie kan worden aangewend voor het aardgasvrij maken van een deel van de gemeente. Op basis van vooronderzoeken in Mariahout en Aarle-Rixtel wordt voorgesteld om te beginnen met Mariahout. Dit voorstel is gebaseerd op de uitkomst van het onderzoek dat voor Mariahout een warmtenet op basis van zonthermie mogelijk en financieel haalbaar acht. De subsidie-aanvraag is daarom op deze technologie gericht. Het project is nog in een vroeg stadium, wat betekent dat de invulling van het project in overleg met betrokkenen zoals de inwoners, Zorg om het Dorp, woCom, maar ook met u als gemeenteraad nog regelmatig onderwerp van discussie zal zijn en gezamenlijk zal worden vormgegeven.

Achtergrond

Het Nationale Klimaatakkoord verplicht elke gemeente om een warmteplan op te stellen, een Transitievisie Warmte. Dit plan moet uiterlijk eind 2021 gereed zijn en bevat een strategie voor welke wijk op welke termijn gasloos moet worden en welke alternatieve bronnen en technologieën daarvoor gebruikt kunnen worden. De eerste wijken moeten al voor 2030 van het gas worden afgesloten.

Voor de voorbereiding van het plan heeft Laarbeek enkele vooronderzoeken uitgevoerd, zoals de mogelijkheid voor een warmtenet in Mariahout en Aarle-Rixtel. Het onderzoek van Mariahout is afgerond en schetst mogelijkheden voor een warmtenet op basis van zonthermie. De overige technische mogelijkheden lijken minder kansrijk en/of wenselijk.

Het vooronderzoek geeft ons genoeg aanknopingspunten om een aanvraag in te dienen voor een proeftuin-subsidie. Dit is een subsidie van het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) waarbij gemiddeld 4 miljoen euro subsidie aangevraagd kan worden voor het aardgasvrij maken van een wijk of dorp. Het gaat daarbij om de (gedeeltelijke) dekking van de zogenaamde Onrendabele Top – de kosten die niet terugverdiend kunnen worden. Het is onze verwachting dat bij de volgende ronde, in 2021, veel aanvragen ingediend zullen

worden omdat gemeenten dan verder zijn met de transitievisie warmte en meer ideeën hebben over waar en hoe ze willen starten. Daarnaast is het mogelijk om een aanvraag tweemaal in te dienen. Daarom doen wij op dit moment een aanvraag, ondanks de ongelukkige timing: het afronden van de aanvraag is vertraagd door ziekte binnen het ambtelijk team, en vanwege de corona-perikelen is het niet meer gelukt om het voorstel in de raadscommissie te bespreken. De deadline van 1 mei was anders niet haalbaar geweest.

Inhoud van de projectaanpak

Het betreft eens subsidie-aanvraag voor €5,1 miljoen, te besteden aan de aanleg van een collectief warmtenet in Mariahout waar alle woningen en andere gebouwen in de dorpskern op aangesloten kunnen worden. Het project kan gekoppeld worden aan het traject dat al loopt rondom de WVG / mogelijke ontwikkeling van een windpark, en wordt geflankeerd door allerlei activiteiten voor energiebesparing. Dat leidt tot een aanpak in drie 'sporen':

1. **Spoor 1: grootschalige opwek.** Samen met inwoners en grondeigenaren in gesprek over een eventueel windpark in het buitengebied en welke voorwaarden we daaraan willen verbinden. Dit is het vervolgtraject op het vestigen van de WVG.
2. **Spoor 2: aardgasvrij.** Samen met inwoners een projectorganisatie vormen om een collectief warmtenet te realiseren in Mariahout op basis van zonthermie, om zo samen van het aardgas af te gaan.
3. **Spoor 3: besparing.** Dit thema leent zich voor tal van kleine activiteiten voor gedragsverandering en isolatie van de woningen, vergroening van tuinen en dergelijke, zoals dat nu gebeurt in het thema 'duurzaam wonen' van onze duurzaamheidsagenda. Dit spoor is vooral van belang om betrokkenheid van inwoners te vergroten en zinvolle participatie meer vorm te geven.

Samen vormen deze activiteiten een plan voor een 'Energineutraal Mariahout' maar spoor 1 is al van start gegaan met het vestigen van de WVG, en spoor 3 wordt op kleinere schaal al uitgevoerd als onderdeel van de duurzaamheidsagenda. Dit plan is daarmee met name een manier om activiteiten bij elkaar te brengen en het project 'aardgasvrij' in te bedden in onze duurzaamheidsaanpak. De subsidie wordt aangevraagd voor het tweede spoor.

Technische toelichting

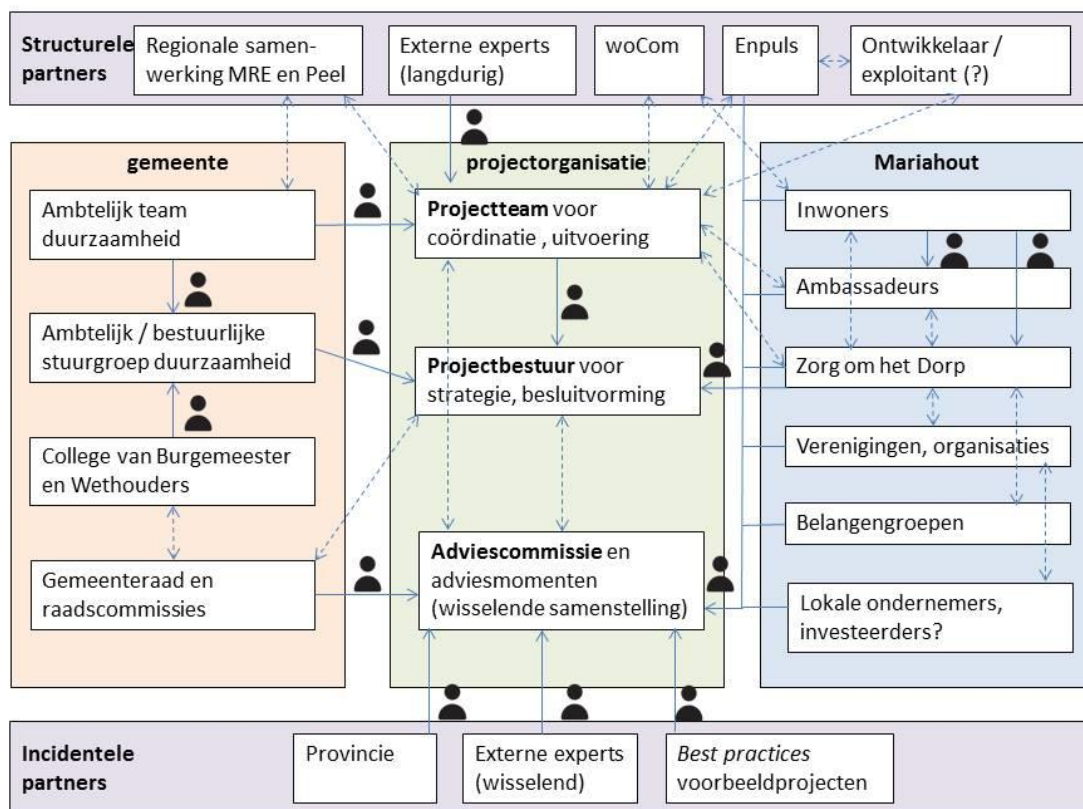
Er zal een warmtenet worden aangelegd in Mariahout om de gebouwen van duurzame warmte te voorzien. Het warmtenet wordt gevoed met warmte uit zon: zonthermie. Bij deze zonthermie installatie wordt een seizoensbuffer geplaatst waarin de warmte uit de zomermaanden kan worden opgeslagen voor de winter. Om aan de volledige warmtevraag van Mariahout te voldoen is naast de zonthermie installatie een centrale gasketel nodig. Deze gasketel springt bij op piekmomenten en dient als back-up. De insteek is om op termijn de piekwarmtevoorziening (de gasketel) te verduurzamen. Deze is immers verantwoordelijk voor de resterende CO₂-uitstoot van dit verwarmingsconcept. De zonthermie installatie en de seizoensbuffer hebben een in totaal een ruimtebeslag van 3,5 hectare.

Bij de aanleg van het warmtenet is een aantal woningaanpassingen nodig. De warmte waarmee de gebouwen worden verwarmd is hoog van temperatuur. Dit betekent dat de woningen in Mariahout tot label D moeten worden geïsoleerd. Daarnaast zullen de woningen worden afgesloten van het gas en aan worden gesloten op het warmtenet. Ook zullen

bewoners over moeten stappen van koken op gas naar koken op inductie. Er hoeft géén vloerverwarming aangelegd te worden of andere ingrijpende verbouwing plaats te vinden, de huidige systemen van radiatoren en de bestaande cv-ketel zijn voor het nieuwe systeem geschikt te maken. Dit betekent minimale overlast en kosten voor de inwoners.

5.3 regie en participatie

Er is een projectstructuur voorzien waarin de gemeente een gelijkwaardige rol neemt ten opzichte van de inwoners. Natuurlijk hebben we een informatievoorsprong, die ons ertoe brengt om met het voorstel te komen voor een collectief warmtenet op zonthermie. De rest van het proces willen we zoveel mogelijk samen met de inwoners doorlopen. Bijvoorbeeld de keuze hoe het dorp in fasen van het gas af gaat, met welke partners wordt samengewerkt en waarom, en hoe wordt omgegaan met de warmtevoorziening voor de piekvraag, willen we samen met inwoners vormgeven. Onderstaand plaatje geeft een overzicht van de projectstructuur. Stippellijntjes staan hierbij voor contacten tussen partijen, de poppetjes wil zeggen dat er een afvaardiging is.

Financiële toelichting

De totale investeringskosten van het project worden op grond van het vooronderzoek geschat op € 21,7 miljoen € (inclusief projectkosten van ca. € 1,8 miljoen en een onzekerheidsmarge van 10% (€ 1,8 miljoen)). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen per kostensoort van de investering, met een globaal, nog uit te werken voorstel voor kostenverdeling en het deel daarvan waarvoor subsidie gevraagd wordt bij het Programma Aardgasvrije Wijken – Proeftuinen.

Kostensoort	bedrag	Kostenverdeling	Inzet gevraagde subsidie
<u>Installatie energiebron</u> Zonthermie-installatie (6.8 mln), PTES (1.2 mln) en gasketel voor piekopvang (0.4 mln)	8.4 mln	Betaald door exploitant warmtenet.	
<u>Warmtenet</u> Aanleg infrastructuur (3.9 mln) plus aansluitsets (2.2 mln)	6.1 mln	Betaald door netbeheerder.	
<u>Inpandige maatregelen</u> Isolatie (1.79 mln), afsluiting gasnet (438.000), aanpassingen t.b.v. elektrisch koken (598.000), warmteafgifte (737.000)	3.6 mln	1.2 mln eigen bijdragen (uitgaande van gemiddelde eigen bijdrage van €2000 per huishouden) 2.4 mln bijdrage gemeente	2.4 mln onrendabele top inpandige maatregelen
Subtotaal	18.1 mln		
Project- en advieskosten (10%)	1.8 mln	Subsidie wordt aangewend, gemeente en partners leveren non-monetaire bijdrage in vorm van tijd, expertise	1.8 mln project- en advieskosten
Onzekerheidsmarge (10%)	1.8 mln	Subsidie wordt aangewend, overige onverwachte overschrijdingen worden verdeeld tussen partners (financieel risico)	0.9 mln als onderdeel onzekerheidsmarge
Projecttotaal	21.7 mln		5.1 mln

Woonlastenneutraliteit is het leidend principe voor de aanvraag. Landelijk is gebleken dat er aan gebouweigenaren een bijdrage van € 1.500 tot € 2.000 wordt gevraagd voor warmtenetten. Wij houden daarom een gemiddelde bijdrage van € 2.000 aan voor onze inwoners.

De onrendabele top wordt geschat op €6 miljoen, bestaande uit inpandige maatregelen, project- en advieskosten en een onzekerheidsmarge. Van die marge wordt de helft opgevangen door de gevraagde subsidie. De gemeente loopt samen met de projectpartners een risico van €0.9 miljoen als wordt uitgegaan van 10% onzekerheidsmarge. De gewenste rijksbijdrage komt daarmee € 5,1 miljoen, wat 24% van het totale budget vertegenwoordigt. Afgezien van eventuele voorfinanciering, de inzet van ambtelijke capaciteit en communicatiemiddelen maakt de gemeente geen directe kosten voor het project. Mocht er behoefte zijn aan voorfinanciering, dan wordt dat als apart besluit aan de raad voorgelegd. Voordat gestart wordt met de uitvoering wordt een 'routekaart' opgesteld als intentieverklaring waarin dit soort afspraken worden opgenomen. Dat is ook het moment waarop de gemeente zich financieel committeert aan de uitvoering.

Planning

Het besluit of de subsidie wordt toegekend wordt voor 1 augustus genomen. Wanneer de subsidie wordt toegekend wordt u om een besluit gevraagd over het procesvoorstel. Hierin staan de stappen die we het eerste jaar zetten. Dat betekent dat we in het laatste kwartaal van 2020 beginnen met de eerste gesprekken met betrokkenen, zoals Zorg om het Dorp,

woCom, Enpuls/Enexis en inwoners. Ook wordt dan het projectteam en –bestuur gevormd. In 2021 kunnen we toewerken naar een intentie-overeenkomst met de betrokkenen (routekaart) en inhoudelijke keuzes maken over technologie, fasering, locaties en dergelijke. Deze routekaart zal aan u ter besluitvorming worden voorgelegd. De uitvoering zal plaatsvinden vanaf 2022 en moet volgens de subsidie uiterlijk gereed zijn in 2028.

Tot slot

De aanvraag is voorlopig en er zijn nog geen bindende afspraken gemaakt met het landelijke programma of met partners. Op het moment dat de subsidie wordt toegekend is pas zeker dat we van start kunnen met het project, en kunnen we samen met alle partners aan de slag om dit voorlopige plan te verfijnen en uit te voeren. Het betreft daarom een voorlopig plan op basis van technische en financiële doorrekeningen uit het vooronderzoek, die als startpunt dienen voor de aanpassing en uitvoering van het plan.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
gemeentesecretaris van Laarbeek,

J.W.M. van de Ven

de burgemeester van Laarbeek,

F.L.J. van der Meijden